

هفته پژوهش براساتید و طلاب محترم گرامی باد

حوزه علمیه فاطمیه (سلام ا.علیها) مشکین شهر

آذر ماه ۱۳۹۸

« ثروت از ناحیه علم بدست می آید.»

بخشی از بیانات رهبر انقلاب در باب دانش و پژوهش:

از همه این حرف هایی که گفته شد مهمتر مسئله علم و تحقیق و پژوهش است... پول فی نفسه اقتدار نمی آورد. آنی که اقتدار می آورد، دانش است. امروز اگر آمریکا پیشرفتگی علمی خودش را نمی داشت، نمی توانست در دنیا اینجور زورگوئی بکند و در همه مسائل عالم دخالت بکند... ثروت هم اگر به دست می آید از ناحیه علم به دست می آید علم را اهمیت بدهید. اینی که من سالهاست روی مسئله علم، تحقیق، پژوهش، پیشرفت، نوآوری، شکستن مرزهای علمی موجود تکیه می کنم، به خاطر این است. بدون انواع دانش، اقتدار کشور امکان پذیر نیست. دانش اقتدار می آورد. ۱

اهداف و فواید پژوهش

- استفاده از نعمت الهی عقل و هوش در راه درست
- پاسخ به شبهات موجود و دفاع از ساحت دین
- درک بهتر زمانه و نیازهای واقعی جامعه
- تقویت وضعیت علمی جامعه و توسعه دانش

عوارض ترک تحقیق

- نقص در فرآیند آموزش (هدف نهایی آموزش، کسب مهارت هایی است که به کمک آن بتوانیم، براساس آموخته ها، نادانسته ها را آموختنی کنیم و در عمل بکار گیریم. این فرآیند نیازمند پژوهش است)
- ترک ایفای وظیفه علمی و دینی (مجهز نشدن به مهارت ها و شیوه های فهم و نشر معارف و علوم اسلامی، در رسالت ما ناکامی می آفریند در حالی که همه ما می دانیم فرهنگ و معارف ما در معرض انواع توطئه ها و شبهات قرار گرفته است)
- سستی و سرخوردگی در علم آموزی بسیاری از مهارت های تحقیق، مانند شیوه های مطالعه و روش سازمان دهی مطالب در دروس روش تحقیق (مهارت های پژوهشگری) آموزش داده می شود بنابراین دانش پژوهانی که از این مهارت ها بی بهره می مانند، همزمان در عرصه آموزش و پژوهش احساس بی روشی و بی لذتی می کنند.

مهارت چکیده نویسی در مقاله

تدوین یک مقاله خوب از نوشتن یک کتاب دشوارتر است. نویسنده مقاله در یک حجم کم، باید اطلاعات تازه و منسجم و مفیدی به خواننده بدهد و رضایت او را جلب کند این قالب تحقیقی مستلزم آن است که نویسنده مهارت های عمومی و تخصصی را بدست آورد.

از جمله مهارتهای تدوین مقاله، چگونگی تدوین چکیده مقاله است چکیده خلاصه جامعی از محتوای یک گزارش پژوهشی است که هدف ها، پرسش ها، روش ها و یافته های پژوهش را به اختصار دارد. اجزای چکیده شامل دلایل نگارش، ضرورت انجام شدن و بیان مسئله و مشکلی است که مقاله به آن توجه کرده و نظرهای مختلف درباره آن بررسی شده است و ادله و شواهد کافی را در همان راستا بررسی و نتایج علمی بدست آمده را بازگو می کند ۳.

نمونه: تفسیر پیشگویی قرآن از پیروزی روم بر فارس*

عزیزه اصغری*

یکی از ابعاد اعجاز قرآن، پیشگویی از آینده است. در این میان خبر غیبی غلبه روم بر فارس در سوره روم، از جهات گوناگون نظیر: زمان نزول، شأن نزول، مکان آن، علت شادی مسلمانان مورد اختلاف آراء اندیشمندان است. این تحقیق با طرح مواضع اختلافی و بررسی آنها با بیان ادله متقن و مستدل در صدد رفع اختلاف ها برآمده، تفسیری صحیح از این آیه ارائه داده است. سوره روم از نظر ترتیب هشتاد و پنجمین سوره و از سوره های مکی است. تطبیق تاریخی نیز بازه زمانی بین شکست و پیروزی را هفت سال، طرف درگیر را فارس، زمان شکست را سال هفتم بعثت و پیروزی را در سال های پنجم و ششم هجرت، می داند. علت شادی مسلمانان نیز به اثبات حقانیت سخن وحی با پیروزی روم و یقین به تحقق وعده، همزمان با آن بر می گردد. استناد به قرائت حفص از عاصم از دیگر دلایل اثبات ادعا است و مستندات مدنی بودن سوره، به دلیل ضعف سندی و ... مورد نقد قرار گرفته است.

• سطح سه، رشته تفسیر و علوم قرآنی، استاد مدرسه علمیه فاطمیه (س) مشکین شهر

• چاپ شده در فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات تفسیری، سال ششم، تابستان ۱۳۹۴، شماره ۲۲ صفحات ۸۶-۶۷

در مستند سازی پژوهش ها ، اعتقاد کارشناسان بر این است که تا حد امکان از منابع دست اول استفاده کرد .یک معیار نسبتاً کلی برای دست اول بودن یک منبع آن است که نویسنده اطلاعات را مستقیم مشاهده و تجربه کرده باشد (مانند مراجعه به طبیعت و جامعه آماری) ، و یا نویسنده آن منبع ، تجربه مستقیم خود یا استدلال های خود را با ذکر مقدمات در منبع گزارش داده باشد (مانند اینکه علامه طباطبایی حاصل پژوهش ها و استدلال های خود را در تفسیر المیزان آورده است) اگر نویسندگان دیگر ، منابع دست اول را تحلیل و بررسی کنند و حاصل کار خود را در منابع دیگری گردآورند و ما با واسطه به نظریات نویسنده اول ارجاع دهیم این کار مراجعه به منبع دست دوم است .

بنابراین به طور خلاصه می توان گفت که:

منابع و آخذی که با بیان و زبان مستقیم خود مؤلف و نظریه پرداز پدید آمده اند، منابع دست اول به شمار می آیند .

منابع دست دوم نیز منابع و ماخذی هستند که غیر مستقیم ، از یک محقق منقد و یا شارح یک اثر و در انتساب به مؤلف اولی آن اثر پدید آمده باشند.

در کل ، اگر کتابی به زبان دیگر ترجمه شود ، معمولاً به دست دوم تبدیل می شود.

در کل، وجود ویژگی های زیر در یک منبع سبب مطلوبیت و اولویت آن می شود: ۱- اثر دست اول باشد ۲- شخصیت نویسنده اعتبار و شهرت بیشتری داشته باشد ۳- آخرین ویرایش اثر باشد ۴- اثر اتقان بیشتر و استدلال بهتری داشته باشد. ۴

خودآموز مقدمات پژوهش» به طور مستقیم، به موضوع پژوهش و آموزش روش تحقیق می پردازد. این کتاب به قلم دکتر حسن اسلام پور کریمی، مدرس حوزه و دانشگاه، نگاشته شده و به همت سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی و مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی انتشار یافته است. هدف از تألیف و تدوین «خودآموز مقدمات پژوهش»، بنا به اذعان ناشر، آن است که کتاب برای دانشجویان رشته های علوم انسانی در مقطع کارشناسی و نیز طلاب سطح یک و دو حوزه های علمیه، به عنوان منبع اصلی درس «روش تحقیق» محسوب می گردد.

منابع و ماخذ:

۱- دیدار جمعی از نخبگان علمی کشور ۸۸/۸/۶

۲- اسلام پور کریمی، خودآموز مقدمات پژوهش

۳- حسین اسحاقی، اسرار نویسندگی (نگارش کتاب، مقاله، و گزارش تحقیق)،

۴- اسلام پور کریمی، خودآموز مقدمات پژوهش

- ❖ سایت مقالات تخصصی نور (نورمگز)
www.noormagz.ir
- ❖ پایگاه اطلاع رسانی حوزه (حوزه نت)، قسمت کتابخانه
www.hawzah.net
- ❖ سایت مرکز فرهنگ و معارف قرآن
www.maarefquran.com
- ❖ سایت آثار آیت الله مصباح یزدی، قسمت کتابخانه و نیز مقالات
www.mesbahyazdi.ir
- ❖ بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، قسمت کتابهای الکترونیکی و نیز قسمت مشکات
www.islamic-rf.net/
- ❖ سایت مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی اسراء، قسمت تألیفات و مقالات
www.javadi.esra.ir
- ❖ سایت شهید مطهری
www.motahari.org
- ❖ پورتال جامع علوم انسانی
www.noorlib.ir